

Vasárus Gábor László*

Orosz zászlóaljharccsoportok szerepe az elmúlt 8 év tapasztalatainak tükrében

I. rész

A BTG-K KIALAKULÁSA, ELMÉLETI ALAPOK

A BTG (БТГ – Батальонная тактическая группа, angol elnevezéssel: Battalion Tactical Group), azaz zászlóaljharccsoport az egyes dandárok harcokcsi- és lövészsorozatából, tüzerütegeiből, valamint egyéb harctámogató és szakcsapataiból összeállított összefegyvernemi alkalmi harci kötelék, amelynek története az 1980-as évekig vezethető vissza. Az orosz szárazföldi erők mellett, 2015 óta a légideszant csapatok (ВДВ; ВДВ – Воздушно-десантные войска) és a haditengerészeti gyalogság (МРР; МПР – Морская пехота России) egységei is alkalmazzák a BTG-eket Kelet-Ukrajnában. [1] E katonai alakulatokkal kapcsolatos tapasztalatok elemzése azonban a 2022. évi agresszió révén kapott jelentős figyelmet. Jelen tanulmány célja a 2015 és 2022 augusztusa közötti események alapján kialakított általános kép felvázolása a BTG-k szervezeti felépítéséről, és adalékok szolgáltatása a későbbi műveletek értékeléséhez.

Korunk konfliktusaiban a harc helyzetet dinamikus változásai megkövetelik a gyors reagálást, a decentralizált vezetést és a fegyvernemek jól koordinált, a folyamatosan változó taktikai helyzethez igazodó összehangolt harcát. Az elmúlt évtizedek hadműveleteiben a hangsúly az alacsony intenzitású, gyakran irreguláris erőkkel vívott, sokszor beépített területeken zajló harcok felé tolódott. Általában kevésbé jellemzőek a jól meghatározható, összefüggő frontvonalak, (bár Ukrajnában nem ez a tapasztalat) inkább számos eltérő jellegű, a gyakran nehezen felderíthető és beazonosítható célok leküzdése a különböző fegyverrendszerek összehangolt alkalmazását követelik meg a megfelelő tűzhatás kiváltása érdekében. [2]

Ugyanakkor, amennyiben a BTG nagyobb mélységben hajt végre feladatot – esetenként kisebb harccsoportokra osztva – akkor ezeknek az egységeknek elegendő utánpótlást is kell szállítaniuk, különösen olyan körülmények között, amikor a főerőktől tartósan elszakadva, több feladatot

kell megoldaniuk, mint amennyit a korábbi dandár-zászlóalj szervezet eléírt. Az 1980–2000 közötti technológiai fejlődés, így a nagy pontosságú, nem nukleáris fegyverek elterjedése, a modern kommunikációs rendszerek és az automatizált vezetési és irányítási rendszerek lehetőségei jelentős hatást gyakoroltak az operatív vezetés lehetőségeire. [3; 1–3. o.]

A harcoló alegység parancsnoka – az előjárótól kapott tér- és időkeretek között – tudja a leghatékonyabban meghatározni a különböző eszközök legoptimálisabb használatát. Ezért a járművek és az eszközök azonnali alkalmazhatóságának megteremtése a közbenső, az előjárói döntések nélkül (küldetésorientált vezetés) is szükséges. Ennek megfelelően a harcoló alegység/egység rendelkezik a szükséges harctámogató (tüzérség, műszaki stb.) és egyéb szakcsapattal (pl. logisztika), amelyek erélyes, dinamikus bevetésével jóval hamarabb döntést érhet el, mintha például egy hadosztály önálló tűzérdandárjától kellene támogatást igényelni. Az orosz hadvezetés válasza e kihívásokra a zászlóaljharccsoportok kialakítása volt. [4]

A BTG evolúciója hosszú, soklépcsős folyamat volt. A szovjet haderő többször megpróbált állandó összefegyvernemi zászlóaljakat létrehozni integrált harcokcsi- és gépesített lövészsorozatból, valamint tűzérségi ütegekből, de a logisztikai hiányosságok és az összevont kiképzés lehetőségeinek korlátai megghiúsították az erőfeszítést. Később az afganisztáni veszteségek miatt, csupán a lövész zászlóaljakba sikerült 1987-re integrálni egy-egy harcokcsiszázatot és önjáró tűzérségi eszközöket. [5; 4–5. o.]

Jurij Balujevszkij tábornok, akkori vezérkari főnök szerint a csecsenföldi események azt mutatták, hogy az összefegyvernemi és önálló hírszerző, híradó, logisztikai képességekkel rendelkező kisebb harcászati alegységek sikeresebben működtek a helyi konfliktusokban. E tanulság nyomán fontolgatták annak lehetőségét, hogy eltávolodjanak a szigorú szervezeti és személyzeti struktúráról. [6]

ÖSSZEFOGLALÁS: A BTG (БТГ – Батальонная тактическая группа; Battalion Tactical Group), azaz a zászlóaljharccsoport egy összefegyvernemi ideiglenes katonai egység, amelynek szervezeti felépítése az elmúlt évtizedek tapasztalatai alapján, a 2010-es évek létszámihiányához igazodva alakult ki az orosz hadseregben. A jelen tanulmány célja a 2015 és 2022 augusztusa közötti események alapján kialakított általános kép felvázolása a BTG-k szervezeti felépítéséről, és adalékok szolgáltatása a későbbi műveletek értékeléséhez. Bár a 2022. évi háború első napjaiban, a kelet-ukrajnai harcokban sikeresen oldották meg a támadó műveleteket, a nagy tüzer és a jelentős mobilitás révén azonban bizonyos hiányosságok is felszínre kerültek. A hadrendi formáció mögött álló elképzelés helyesnek tűnik, azonban tovább fejlesztendő.

KULCSSZAVAK: orosz–ukrán háború, zászlóalj, harccsoport, hadrend, haderőreform

ABSTRACT: The BTG, or Battalion Tactical Group, is a combined-armed formation. The organizational structure of the BTGs was developed in line with the experience of the past decades, adapting to the manpower shortage in the Russian army in the 2010s. The purpose of this study is to outline the general picture of the organizational structure of the BTGs based on the events between 2015 and August 2022, and to provide supplements for the evaluation of subsequent operations. The BTGs successfully conducted offensive operations due to their significant firepower and mobility in the conflicts in Eastern Ukraine and in the early days of the 2022 war. However, certain shortcomings also surfaced. Therefore, while the concept behind the tactical formation appears sound, it needs further development.

KEY WORDS: Russo-Ukrainian war, Battalion, Tactical group, Order of battle, Military reform

* PhD., tudományos munkatárs, Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete ORCID: 0000-0001-5375-9107

1. táblázat. A kialakítható BTG-k elméleti száma és területi eloszlása 2018 végén (A szerző szerkesztése az [5] alapján)

Katonai terület	Nyugati	Déli	Központi	Északi	Keleti	Összesen
Szárazföldi erők (SV)	40	24	18	4	24	110
Tengerészgyalogság (MPR)	2	4	–	2	4	12
Légideszant-alakulatok (VDV)	12	6	2	–	4	24
BTG-k száma összesen	54	34	20	6	32	146

Később a közel-keleti konfliktusok tapasztalatai, valamint az Egyesült Államok által vezetett iraki háború felhívta a figyelmet a hibrid és alacsony intenzitású háborúk sajátosságaira (bár az amerikai terrorizmus elleni háború nem minősül hibrid háborúnak) és a helység-harc jelentőségének fokozódására. A 2008. évi georgiai harcok során az orosz haderő a fegyvernemek századaiból ad hoc módon, a műveleti területen alakított ki összefegyvernemi zászlóaljakat. Az orosz érdekszféra déli területein a földrajzi adottságok a kisebb alakulatok bevetésének kedveztek, de az összeszokottság hiánya és vezetési nehézségek miatt nem tudták maradéktalanul kiaknázni képességeiket. [7]

2008 októberében Anatolij Eduardovics Szergyukov védelmi miniszter „állandó készenléti”, hivatásos állományú ezredek létrehozásával kívánta a hadsereget korszerűsíteni. Az átalakítás célja az volt, hogy a tisztai állomány 61%-os csökkentése mellett kisebb létszámmal, de a hivatásos állomány arányát megnövelve hozzanak létre haderőt. Ezzel a hadrendben lévő szervezeti egységek számát közel a tizedére lehetett csökkenteni. [8]

Fontos tényező volt, hogy az altisztek és részben a legénységi állomány igen alacsony létszáma az orosz hadseregben korlátozó faktor. Ezért a gépesített lövészbatalyok és szakaszok számának növelése helyett célszerűnek tűnt a tüzérek növelése a zászlóaljak harcértékének megtartása érdekében. További fontos tényező, hogy az orosz hadsereg maig alapvetően a vasúti szállításra alapoz, és egy zászlóalj ellátása könnyebben megoldható a kisebb kapacitású mellékvonalakon is. A tapasztalatok alapján a konfliktusok rövid, nagy tüzéret igénylő intenzív szakasz után tartósan alacsony intenzitású és jellemzően aszimmetrikus harcokban folytatódtak, ezért a BTG-k kialakításakor ez kiemelt szempontot jelentett. Ugyanakkor a BTG-k nem önálló alakulatok, hanem a dandárok bázisán létrehozott, olyan, összefegyvernemi képességekkel rendelkező alkalmi kötelékek, amelyek képesek harcászati és hadműveleti feladatok önálló végrehajtására. [9, 13–25. o.]

2012 novemberében – személyi változásokat követően – új irányt vett a fejlesztési folyamat. A Szergej Kuzsugetovics Sojgu által fémjelzett reform keretében csak a zászlóaljak kis részében szolgáltak hivatásosok, azonban nagyobb számú egység kerülhetett így kialakításra (1. táblázat). Ennek oka a haderő minden területét érintő létszámihiány volt. Emiatt a hivatásos állománnyal feltöltött BTG-k harcértéke igen magas, de az évenkénti sorozás vagy mozgósítás során feltöltöttek esetében a képzettség jóval szerényebb. [9, 13–16. o.]

A BTG-k SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

A szervezeti kialakítást körvonalazó alapvető elképzelések a következőkben foglalhatók össze: támadás során a BTG parancsnoka – a terepadottságoknak és a harc helyzetnek megfelelően – helyben tudja vezetni és koordinálni a pán-

celosok támogatásával rohamozó szakaszait. Azonnal, közbeni lépcsők nélkül csapatokat rendelhet el a tüzérségi ütegeknek, ezáltal gyorsan reagálva és a szükséges átcsoportosításokkal, manőverrel áttörést kísérhet meg. Lehetősége nyíthat egy-egy objektum vagy terepszakasz tűzzel való lefogására, biztosítására, vagy területtűzzel a saját erők szétbontkozásának támogatására. Mindez segíti a parancsok dinamikus végrehajtását. [10; 38–41. o.]

Védelmi harc során a BTG gépesített lövészbatalyokat támogatják a harcokocsizakaszok, továbbá a tüzérségi ütegek csapást mérhetnek az ellenséges felvonulási területekre és a szétbontkozási terepszakaszaira, ezáltal feltartóztatva a támadót, vagy megtörve a támadás lendületét. A nagy tüzerejű páncélelhárító és légvédelmi egységek kiemelt jelentőségűek, különösen védelemben. Mindemellett mélységi műveletek során a közutakon gyorsabban mozgó BTR (БТР – Бронетранспортёр) páncélozott szállító harcjárművek különböző változataival felszerelt század – amennyiben az adott BTG rendelkezik ilyen eszközökkel – és a felderítő szakasz az összekötő és biztosító feladatokat is el tudja végezni szükség esetén. Ugyanakkor a BTG mindössze 3 lövészbatalyada az orosz haderő akkoriban jellemző létszámihiánya ellenére is feltölthető volt. [5; 2–5. o.]

A BTG-k kis létszámú törzzsel rendelkeznek, mert a zászlóaljak rugalmas vezetéséhez szükséges változásokat csak részben vezették át az Orosz Föderáció katonai doktrínájába. A bevetések terveit a dandártörzs dolgozza ki, a begyakorolt előírásokban szereplő műveletek alapján, a BTG vezetése a bevetéseket szigorúan betartva hajtja végre. [11] Továbbá e kevés tisztre hárul a BTG vezetése, a döntéselőkészítés. [12]

(Folytatjuk)

HIVATKOZOTT IRODALOM

- [1] Angevine, R., Warden, J. K., Keller, R., Frye, C. „Learning Lessons from the Ukraine Conflict, Tech. Rep. NS D-10367”, *Institute for Defense Analyses*, 2019.
<https://nsiteam.com/social/wp-content/uploads/2019/07/NS-D-10367-Learning-Lessons-from-Ukraine-Conflict-Final.pdf> (Letöltve: 2023.2.3.);
- [2] Barabanov, M. „Changing the Force and Moving Forward After Georgia.” In: *Brothers Armed: Military Aspects of the Crisis in Ukraine*, ed: Howard, C. – Ruslan Pukhov, R. (Minneapolis: East View Press, 2015) pp. 91–123. ISBN: 9781879944657;
- [3] Fox, A. C. „Reflections on Russia’s 2022 Invasion of Ukraine. Land warfare paper 149.” *The association of the united states army*. 2022 p. 11.
<https://www.ausa.org/publications/reflections-russias-2022-invasion-ukraine-combined-arms-warfare-battalion-tactical> (Letöltve: 2023.2.3.);

- [4] Bartles, C. K. „Russia’s Indirect and Asymmetric Methods as a Response to the New Western Way of War”, *Special Operations Journal*, 2016. <https://doi.org/10.1080/23296151.2016.1134964>;
- [5] Fiore, N. J. „Defeating the Russian Battalion Tactical Group”. *Armor*, 2017. pp. 9–17. <https://www.benning.army.mil/armor/eARMOR/content/issues/2017/Spring/2Fiore17.pdf> (Letöltve: 2023.2.7.);
- [6] Chernyak. I. „Юрий Балуевский раскрыл военные тайны” *RG.ru* 2005, <http://www.rg.ru/2005/11/01/baluevsky.html>(Letöltve: 2023.2.10.);
- [7] Fox, A. C. „Russian Hybrid Warfare and the Re-emergence of Conventional Armored Warfare: Implications for the U.S. Army’s Armored Force”. *Armor*, 2016. https://www.benning.army.mil/armor/eARMOR/content/issues/2016/JUL_SEP/3Fox-Russia16.pdf (Letöltve: 2023.3.2.);
- [8] McDermott, R. N. „The Reform Of Russia’s Conventional Armed Forces: Problems, Challenges, & Policy Implications”, (Washington: Jamestown Fo. 2011) ISBN: 9780983084228;
- [9] Giles, K. „Russia’s ‘New’ Tools for Confronting the West: Continuity and Innovation in Moscow’s Exercise of Power”, (London: Chatham House, 2016) <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/publications/2016-03-russia-new-tools-giles.pdf> (Letöltve: 2023.2.13.);
- [10] Grau, L. W. Bartles, C. K. „The Russian Way of War”, (Fort Leavenworth: Foreign Military Studies Office, 2018). <https://www.armyupress.army.mil/portals/7/hot%20spots/documents/russia/2017-07-the-russian-way-of-war-grau-bartles.pdf> (Letöltve: 2023.2.13.);
- [11] Mitrovic, M., Bojanic, D. „Battalion tactical groups of the russian armed forces in the altered physiognomy of modern conflicts”. *Vojno Delo*. 2021, <https://doi.org/10.5937/vojdelo2102124M>;
- [12] Grau, L. W., Bartles, C. K. „Getting to Know the Russian Battalion Tactical Group.”, RUSI, 2022, <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/getting-know-russian-battalion-tactical-group> (Letöltve: 2023.2.9.);

A HADITECHNIKA FOLYÓIRAT

korábbi számai megvásárolhatók:

Líra Könyváruház, Récsei Center 1146 Bp., Istvánmezei út 6., (telefon: 411-1543);
 Stúdió könyvesbolt 1138 Bp., Népfürdő u. 15/D, (telefon/fax: 359-1964, 359-6461);
 HM Zrínyi Nonprofit Kft. Ügyfélszolgálat (Budapest II., Fillér u. 14.)
 Nyitvatartás: H.–P. 9–15 óra ugyfelszolgalat@hmzrinyi.hu.

Legyen a törzsolvásónk!

A Haditechnika évente hat alkalommal tárja a múlt, a jelen és a jövő fegyvereit az olvasók elé. A folyóirat rendszeresen bemutatja a Magyar Honvédség legkorszerűbb eszközeit; tanulmányaink szerzői az egyes fegyvernemek neves szakértői. Az hazai fejlesztések mellett kitekintünk a nemzetközi szintre és az űrtechnika világára is. A Haditechnikát azok az olvasók is kedvenc lapjukként forgatják, akiket elsősorban a haditechnika-történet érdekel.

Nyomtatott lapszámaink kaphatók az újságárusoknál.

Folyóiratunk előfizethető a Zrínyi Kiadónál és a Magyar Postánál.

Lapunk digitális változata – földön, vízen, levegőben – akár okostelefonon is olvasható a Laptapír felületén.

Legyen Ön is a törzsolvásónk, kövessen a Facebookon a <https://www.facebook.com/HTfolyoirat/> oldalon!

